

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
University of Opole (Poland)
International Slavic University (Macedonia)
Cooperative Trade University of Moldova
Institute of Soil Science and Plant Cultivation
State Research Institute (Poland)**

Кафедра рослинництва

**МАТЕРІАЛИ VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**Актуальні напрями та проблематика у
технологіях вирощування продукції
рослинництва**

25 травня 2026 року

**Полтава
2026**

УДК 631.5:631.8:633

ISBN 978-617-8466-56-5

Актуальні напрями та проблематика у технологіях вирощування продукції рослинництва: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (25 травня 2026 року, м. Полтава). / Редкол.: В.В. Гангур (відп. ред.) та ін. Полтава: ПДАУ, 2026. 147 с.

У збірнику тез висвітлено результати досліджень, які присвячені сучасним аспектам із розв'язання проблемних питань в аграрній науці, зокрема біологізації рослинництва, інноваційним заходам у технологіях вирощування сільськогосподарських культур. Видання адресоване науковим та науково-педагогічним працівникам, аспірантам, здобувачам вищої освіти, фахівцям агрономічної служби агроформувань різного виробничого напрямку.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Микола МАРЕНИЧ – директор навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, доктор сільськогосподарських наук, професор;

Володимир ГАНГУР – завідувач кафедри рослинництва, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник;

Любов МАРІНІЧ - доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук;

Людмила ЄРЕМКО – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник;

Ольга БАРАБОЛЯ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Віктор ЛЯШЕНКО – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Микола ШЕВНІКОВ – професор кафедри рослинництва, доктор сільськогосподарських наук, професор;

Сергій ФІЛОНЕНКО - доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Ольга БАРАБОЛЯ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Світлана ШАКАЛІЙ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Ольга МІЛЕНКО – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Олександр АНТОНЕЦЬ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Марина АНТОНЕЦЬ – доцент кафедри рослинництва, кандидат психологічних наук, доцент;

Олександр ЛЕНЬ – старший викладач кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук.

Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних і відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри рослинництва ННІ агротехнологій, селекції та екології ПДАУ, протокол № 25 від 25.05.2026

© Автори тез, включені до збірника, 2026

Філоненко С.В., Шевченко В.О.	41
Особливості формування продуктивних та якісних характеристик буряків цукрових за висіву різних фракцій насіння	
Філоненко С.В., Калуцький Є.О.	44
Переваги та недоліки способів основного обробітку ґрунту в буряківництві	
Турчинова Н.П., Рожков Р.В., Хруняк І.О.	48
Малопоширені види як джерело продуктивності та стійкості в селекції пшениці	
Nazarenko M.M., Okselenko O.M.	52
Grain quality of winter wheat after treatment with triazole-derived compounds	
Nazarenko M. M., Izboldin O. O.	55
Yield response of winter wheat varieties to seed priming with CA-64 and CA-79	
Nazarenko M. M.	57
Photosynthetic activity of winter wheat under the action of triazole-derived growth regulators	
Тетерещенко Н.М.	60
Урожайність гороху сорту Царевич на п'ятий рік переходу до системи no-till в умовах Лісостепу Правобережного	
Гуцько С.М., Хуторний Б.О.	63
Вплив технології виготовлення на якість та вихід конопляної олії	
Коваленко Н. П., Голуб О. Р.	65
Використання прецизійних технологій захисту кукурудзи	
Коваленко Н. П., Галушко І. В.	69
Стратегічні напрями інтегрованого захисту зернобобових культур в агрокліматичних умовах України: від генетичного моніторингу до впровадження прецизійних технологій	
Коваленко Н. П., Муха Б. Г.	72
Науково-практичні аспекти формування інтегрованих систем захисту овочевих культур у спорудах закритого ґрунту	
Морозов О. М., Поспєлова Г. Д.	74
Біла гниль соняшнику: біологічні особливості та сучасні підходи до контролю	
Шерешило О.О., Поспєлова Г.Д.	76
Економічні та фізіолого-біохімічні аспекти шкідливості пероноспорозу (<i>Plasmopara halstedii</i>) в посівах соняшнику	
Шерешило Б.О., Поспєлова Г.Д.	79
Шкодочинність бактеріальних хвороб сої в Україні: аналіз сучасного стану та загрози врожайності	

- Полтава, 26 листоп. 2024 р.). Полтава : ПДАУ, 2024. С. 61-63. DOI: 10.5281/zenodo.14534615
3. Шулещенко В. А., Поспелова Г. Д., Коваленко Н. П. Комплекс насіннєвої інфекції нуту. *The I International Scientific and Practical Conference "Current methods of improving outdated technologies and methods", January 08-10, 2024, Bilbao, Spain.* 472 p. Text Copyright© 2024 by the European Conference (<https://eu-conf.com/>). 2024. С. 26-29.
  4. Pospelova, G., Kovalenko, N., Nechiporenko, N., Kocherga, V., Grechkosiy, A., & Skliar, S. (2023). Fungicidal protection of soy crops against root rot. *Scientific Progress & Innovations*, 26 (3), 5-10. doi: 10.31210/spi2023.26.03.01

УДК: 635.1/.8:631.234:632.9

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНИХ СИСТЕМ ЗАХИСТУ ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР У СПОРУДАХ ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ

Коваленко Н. П., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри захист рослин
Муха Б. Г., здобувач ступеня вищої освіти Доктор філософії
Полтавський державний аграрний університет

У сучасному тепличному господарстві домінують високоврожайні сорти та гібриди інтенсивного типу, що вирощуються як традиційним методом у ґрунті, так і на малооб'ємних субстратах із застосуванням систем крапельного зрошення. Специфічні умови закритого ґрунту, зокрема стабільно підвищена вологість та температурний режим, у поєднанні з інтенсивною технологією культивування, зумовлюють стан постійного фізіологічного стресу рослин, що суттєво знижує їхню природну резистентність до шкідливих організмів. Основними чинниками деградації врожайності та погіршення товарних якостей плодів є щорічні спалахи кореневих гнилей, справжньої борошнистої роси, пероноспорозу, фітофторозу та трахеомікозних в'ялень. Видовий склад цих фітопатогенів динамічно формується протягом вегетації під впливом мікроклімату та сортових особливостей культур. Перехід на малооб'ємні технології дозволив мінімізувати вплив накопиченої ґрунтової інфекції та токсичності субстратів тривалого використання, проте водночас це призвело до зростання значимості насіннєвих та аерогенних шляхів поширення інфекції.

Ефективність захисних заходів безпосередньо залежить від якості передпосадкової підготовки споруд та знезараження інвентарю. Своєчасна ліквідація первинних вогнищ дозволяє суттєво зменшити кількість подальших хімічних обробок. Проте цілорічне використання площ в осінньо-зимові місяці часто виключає можливість проведення комплексної профілактики, що призводить до накопичення інфекційного потенціалу. Наявний асортимент препаратів на основі сірки у формі шашок (Клімат, Фас, Вулкан, Погреб) лише

частково вирішує проблему дезінфекції через неможливість їх використання у присутності вегетуючих рослин, а застосування ряду потужних дезінфектантів обмежене законодавчими нормами екологічної безпеки. Додатковим фактором ризику є безконтрольне ввезення імпортного насіння, що за відсутності можливості оперативного протруювання на місцях провокує поширення бактеріозів та вірозів.

Сучасна стратегія захисту передбачає перехід до безпечних прийомів, серед яких особливе місце посідають мікробіологічні препарати на основі ризосферних мікроорганізмів-антагоністів. Як сапротрофні організми, вони продукують біологічно активні речовини, що стимулюють ріст, покращують структуру субстрату та газообмін. Більшість таких мікроорганізмів стимулюють проростання насіння, збільшують його схожість, регулюють рівновагу ґрунтової мікробіоти. Насичення знезараженого ґрунту такими антагоністами перешкоджає його заселенню токсинуотворюючими мікроміцетами з глибоких шарів, токсини яких здатні вдвічі уповільнювати розвиток рослин та пригнічувати їхній імунітет. Значна частина мікробіологічних препаратів не тільки захищають культури від хвороб і підвищують урожайність, але й покращують якість вирощуваної продукції.

Проте практичний досвід свідчить, що мікробіологічний контроль є ефективним переважно на низькому інфекційному фоні. При інтенсивному розвитку хвороби виникає гостра необхідність у залученні хімічних фунгіцидів з високими екотоксикологічними показниками. Оптимізація захисту можлива через поєднання хімічних та біологічних засобів, наприклад, через внесення неонікотиноїдів або препарату Превікур Енерджі через систему крапельного поливу, що мінімізує негативний вплив на ентомофагів та дозволяє паралельно використовувати мікробіологічні препарати для листкових обробок.

Сучасний асортимент фунгіцидів значно еволюціонував у бік зменшення токсичного навантаження за рахунок виключення пестицидів, що погіршують санітарно-гігієнічні умови праці та несуть загрозу забруднення тепличних ґрунтів і водойм залишковими кількостями. Відбулася заміна стійких в об'єктах навколишнього середовища та високотоксичних для теплокровних тварин і людини сполук більш безпечними пестицидами комплексної та пролонгованої дії. Високу активність по відношенню до багатьох фітопатогенів за низьких норм використання демонструють стробілурини (Квадріс, Стробі). Проте їх використання має бути чітко регламентоване превентивними схемами (не більше 30-50% обробок за сезон) для запобігання резистентності. Між обробками стробілуринами має бути не менше двох обприскувань препаратами іншого механізму дії на патогенну мікофлору.

У сегменті боротьби зі справжньою борошнистою росою базовими залишаються триазоли (Топаз, Камелот, Скор, Тілт, Луна, Фолікур) та сірковмісні сполуки (Тіовіт Джет). Контроль несправжньої борошнистої роси забезпечується мідьвмісними препаратами (Косайд 2000, Медян Екстра, Купроксат, Чемпіон), стробілуринами (Квадріс та Стробі) та комбінованими фунгіцидами (Ридоміл

Голд, Магнікур Нео, Магнікур Енерджі, Курзат М). Найбільш критичною залишається ситуація із сірою гниллю, особливо на помідорах, де вирішальним є контроль вологості (до 65 %) у поєднанні з мікробіологічними обробками або локальним обмазуванням стебел препаратами Світч, Тельдор, Скала, Сигнум чи Луна Експіріенс. Додатковим резервом підвищення продуктивності є застосування стимуляторів росту та імуномодуляторів (зокрема на основі хітозану та гумату калію), які нівелюють наслідки стресів та активізують метаболічні процеси. Таким чином, врахування особливостей сучасного асортименту засобів захисту є фундаментом для розробки екологічно безпечних та економічно ефективних систем контролю хвороб у закритому ґрунті.

Бібліографічний список

1. Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д., Пелих В. Ю., Муха Б. Г. Вплив інфекційних хвороб на продуктивність огірка в закритому ґрунті. *Грааль науки*. 2024. № 46. С. 575-580. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.29.11.2024>
2. Поспелова Г., Коваленко Н., Поспелов С., Пелих В., Муха Б. Біологічний контроль хвороб огірків в закритому ґрунті. *Науково-технічний бюлетень Інституту тваринництва НААН*, 2025, №134. С. 239-250.

УДК 633.835.478:632.4:632.9

БІЛА ГНИЛЬ СОНЯШНИКУ: БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КОНТРОЛЮ

Морозов О. М., здобувач ступеня вищої освіти доктор філософії
e-mail: oleksandr.morozov@pdau.edu.ua

Поспелова Г. Д., кандидат с.-г. наук, доцент, кафедри захист рослин
e-mail: ganna.pospelova@pdau.edu.ua

Полтавський державний аграрний університет

Соняшник є однією з найбільш рентабельних сільськогосподарських культур в Україні, що має важливе значення для олійно-жирової галузі та експорту. Близько 80 % виробленої соняшникової олії експортується, що визначає стратегічну роль культури в аграрному секторі. Водночас розширення площ вирощування соняшнику та насичення сівозмін цією культурою призводить до погіршення фітосанітарного стану агроценозів, зокрема поширення хвороб [1].

Однією з найбільш небезпечних хвороб є біла гниль, збудником якої є гриб *Sclerotinia sclerotiorum*. Патоген характеризується широкою спеціалізацією та здатністю тривалий час зберігатися у ґрунті у вигляді склероціїв. За сприятливих умов (температура 15–26 °С і підвищена вологість) втрати врожаю можуть становити 30-50 %, а в окремі роки – до 100 %. Це обумовлює необхідність пошуку ефективних та екологічно безпечних заходів контролю.